

Antal urad. körvadász, ajánlja Laukó Sándor ; Gorzó László, Miskolczy János, Méhes Péter, Rozinszky János és Tabacsek József m. k. műszaki díjnokok, ajánlja Szepesi Gusztáv; Brüderlein Kálmán hercz. erdészsegéd és Helm Erwin herczegi erdőmester, ajánlja Véssey Ferencz.

XII. A jegyzőkönyv hitelesítésére Bedő Albert első alelnök és Hoffmann Sándor választmányi tag kéretnek fel.

K. m. f.

Hitelesítésül:

Bedő Albert,
alelnök.

Hoffmann Sándor,
választm tag.

Tisza Lajos,
elnök.

Horváth Sándor,
titkár.

Lapszemle.

(I.) **Uj törvény a hegyi vizek szabályozásáról, és az ezzel összefüggő erdősítésről és gyepesítésről.** Ausztriában a hegyi vizek által okozott veszélyek és károk elhárításáról 1884. évi juniushó 30-án új törvény alkottatott, mely különösen a hegyi vidékek erdészeti érdekeit igen közléről érinti. Ezen törvény kivonatos tartalmát a „Zeitschrift für Forst- u. Jagdwesen“ című szaklap után érdemesnek tartjuk addig is megismertetni, míg annak főbb intézkedéseivel a lapunk terjedelme által megszabott korlátokon belől bővebben foglalkozhatnánk.

A szóban lévő törvényben mindenekelőtt a fennebbi czélből szükséges munkálatok színhelye (a francia írók „perimeter“-nek nevezik) van meghatározva. Ide a víz medrén kívül az ugynevezett gyűjtőkatlanban lévő mindazon földrészetek tartoznak, melyeknek talajviszonyai a víz gyűjtése és levezetése tekintetében óvintézkedéseket igényelnek.

A szóban lévő terület az előbbi meghatározás szerint esetről-esetre megállapítandó s ezen belől azután az említett törvény értelmében mindazon építmények és más teendők foganatosítását lehet elrendelni, melyek a víz károsítás nélkül való levezetéséhez szükségeltetnek; így a mederben partborítások, fenék- és bukógátak és vízfogók építése, ezenkívül pedig a talajnak vízlevezető árkokkal, fonott sövényekkel, továbbá tilalmazás, gyepesítés s erdősítés utján való megkötése, nemkülönben az erdők, legelők vagy másnemű területek

használatának s a termények szállításának korlátozása, sőt megszüntetése is elrendelhető.

Az említett munkálatokhoz szükséges anyagokat az illető földrészlet tulajdonosa köteles szolgáltatni, valamint azt is megengedni, hogy a tulajdonát képező területen ezen anyagok átszállíttassanak s a netalán szükséges munkás-bódék felépíttessenek; mindezért azonban megfelelő megtérítésre van igénye.

Kisajátításnak akkor van helye, ha az, hogy az illető földrészlet az eddigi birtokos tulajdonában meghagyva, teljes mértékben és idejekorán a czélnak megfelelő állapotba hozassék s ilyenben állandóan fentartassék, alaposan kétségbe vonható. Ugyanez áll az ily területek hasznélvezetére jogosított harmadik személyekkel szemben is, kik a kisajátítás folytán tőlük elvont jog helyett ezzel egyenlő értékű és más területen gyakorlandó hasznélvezettel is kárpótolhatók. A kárpótlás megállapításánál nemcsak a kisajátított tárgy értékét, hanem esetleg a hasznélvezett birtokra nézve beállott értékcsökkenést is figyelembe kell venni.

Ott hol kisajátítás nem történik, az illető területek tulajdonosai a jelen törvényben meghatározott tervszerű munkálatok végrehajtását tünni, s magokat a használat és szállítás tekintetében kiadott rendelkezéseknek alávetni kötelesek s a jövedelem-apadás czimén csak az esetre részesülhetnek kárpótlásban, ha ezen korlátozás már magában az erdőtörvényben nem gyökeredzik, tartoznak továbbá az erdősítés költségeit is viselni, a mennyiben azt nekik a törvény köteleességeké teszi.

Arra nézve, hogy a jelen törvény intézkedései valahol életbe léptessenek az állami, tartományi, kerületi s községi hatóságoknak vagy más érdekelteknek is van kezdeményezési s illetve indítványozási joga; ennek érvényesítése czéljából mindenekelőtt a földmívelési miniszteriumhoz általános tervezet nyújtandó be, melynek alapján az határoz a fölött, hogy a vállalat közhaszonnal jár-e vagy nem; ha igen, a vállalkozó által a kisajátítandó területek, valamint a viz használatára fennálló jogosultságok különös kiemelésével részletes terv dolgozandó ki, mely 30 napon át a leginkább érdekelt községben közszemlére kitéve marad, s 5 előre közhírré teendő napon át az érdekelteknek netaláni kívánatra szóbelileg is megmagyarázandó.

Ezen határidő letelte után a tervezet bizottságilag tárgyalatik, mely alkalommal a netalán felmerülő ellentétek lehetőleg békés uton kiegyenlítendők; a mennyiben ez nem sikerülne a szükséghez képest helyszíni szemle s szakértők meghallgatása alapján kimerítően indokolandók.

Hasonlóképen tárgyalatnak egyszersmind a kártalanításra vonatkozó kérdések is.

A tárgyalási jegyzőkönyvet azután a kerületi hatóság az összes iratokkal s tervekkel együtt véleménye kíséretében határozathozatal végett az illető tartományi, politikai hatóság elé terjeszti, mely a szükséges intézkedések s a netaláni kártalanításokra vonatkozó kérdések ügyében dönt.

Esetleges panaszok, a mennyiben azok a kiviteli rendszabályokat illetik, a földmivelési ministeriumhoz intézendők; a kártérítési igénykeresetek érvényesítése ellenben a polgári peres utra van terelve, melynél a vasutépítésre vonatkozólag kiadott törvényes rendelkezések irányadók.

Utólagosan felmerülő oly kérdések, melyekről az eredeti tervezetben gondoskodva nincs, egészen új indítványok módjára bírálандók el; rövidebb eljárásnak csak akkor van helye, ha a netalán még szükséges építő vagy más anyag megszerzéséről van szó, midőn ugyanis második és végső fokban a tartományi hatóság határoz, e mellett azonban a polgári peres út fenn van tartva.

A kiviteli költségeket, ideértve a kezelési s fentartási kiadásokat is a mennyiben az utóbbiakra nézve más megállapodás létre nem jött, a vállalkozó viseli.

Ha a munkálatokat nem maga az állam eszközzi, akkor a közigazgatási hatóság esetről-esetre alkalmas felügyelő személyzetet rendel ki, melynek feladata a munka tervszerű kivitele felett őrködni; a már befejezett művek jó karban tartására az illető kerületben a politikai hatóság mellé rendelt erdészeti szakközeg ügyel; egyes tárgyak felügyelete az állami építészre is bízható.

A politikai hatóság határozatai ellen irányuló felebbezések beadására 14 napi rövid határidő van szabva.

A művek megrongálása, továbbá az illető földrészletek használatára s a termények szállítása iránt kiadott rendszabályok megszegését a politikai hatóságok 5—200 forint bírsággal vagy 4 napig terjedhető fogsággal, súlyosabb esetekben 500 forintig menő pénzbüntetéssel vagy 3 hónapig terjedhető fogsággal sújtják; ezenkívül a rendellenesen szállított anyagok is elkobozhatók (súlyosabb esetekben elkobazandók) s egyúttal a szállítási jog is megvonható. A pénzbírságok, valamint az elkobzott anyagok eladásából befolyó összegek a vállalat javára esnek.

A földmivelési minister végre fel van jogosítva, hogy a jelen törvényben a politikai hatóságok ügykörébe utalt hivatalos eljárást — a büntető és végrehajtó hatalom kivételével — külön helyi és tartományi bizottságokra átruházza s ezeket egyszersmind a törvény értelmében szükséges vagy kívánatos munkálatok megindításával is megbizza. Ily bizottságok kirendelésének akkor van helye, ha jelentékeny és számos ily munkálatok kivitelének szüksége forog fenn, s a bizottságok alakítását a tartományi gyűlés indítványozza és a szükséges költségeket engedélyezi. A tartományi bizottság a tartományi

főnök elnöklete alatt az állam igazgatási és műszaki közegeiből ki- rendelt, továbbá a tartományi választmány, valamint az országos gaz- dasági tanács részéről ez utóbbi intézmény hiányában pedig gazdasági és erdészeti egyesületek részéről választott tagokból alakították.

(—á—é—) **A fiatalosok kiegészítéséről és ápolásáról.** E czim alatt **Landolt** zürichi erdészeti tanár a „Schweizerische Zeitschrift für das Forstwesen“ nevű erdészeti folyóirat m. é. IV. füzetében, a tőle már megszokott szakavatottsággal és vonzó előadással, hosszabb értekezést közöl.

Az erdőbirtokosok — így kezdi **Landolt** — hova-tovább mind- inkább több és több készséget mutatnak a vágások és tisztások beer- dősítésére; az erdősítéseket kellő időben és gondosan végzik, s azután ha sikerül, örülnek a jó eredménynek. Már a természetes újraerdő- sítést, s avval kapcsolatos nehezkesebb vágásokat kevésbé kedvelik, de ez iránt is kezd az ellenszenv csökkenni, mióta kevésbé figyelmes észlelőknek is feltűnt, hogy a tarvágásoknak minden tekintet nélküli alkalmazása folytán a jegenyefenyő lassankint kiszorítottatik. Ennélfogva valószínűnek látszik, hogy a hegyégi erdőkben már a közel jövőben a mesterséges erdősítések tulságosan kiterjedt alkalmazását, s az ev- vel kapcsolatos tarvágásos gazdaságot lassankint mindinkább megszo- ritják, s így a természetes újra erdősítés elterjedése és előnyben ré- szesítése, már a kényszerűségnél fogva is, várható.

A fiatalosoknak ápolása már nem részesül az erdőbirtokosok részéről annyi előszeretetben, mint a vágások és tisztások beerdősí- tése, pedig az nem kevésbé fontos arra, hogy az erdő oly állapotban kerüljön vágás alá, minőt a helyes erdőgazdaság megkíván. A fiata- losok tisztítására és pótlására tehát ugyanoly szorgalom és figyelem fordítandó, mint a telepítésre.

A fiatalosok ápolásánál legelőször is a természetes újra erdősí- téseknél mutatkozó hézagok pótlása veendő figyelembe, mert ennek kellő időben és gondosan történő teljesítésétől nagy mértékben függ az erdők jövőbeli állapota. A javításokat, vetés vagy ültetés útján, már a vető vagy világos vágás idején lehet kezdeni; némely esetek- ben azonban elégséges az elgyomosodott talajnak a maghullás előtt való némi megmunkálása. A vágásoknak a magfaktól való teljes ki- tisztítása után a területet minden körülmények közt be kell járni, mert pótlások esetleg még ott is szükségessékké válhatnak, hől azok már megelőzőleg a vén fák oltalma alatt keresztültvitettek.

A fiatalosoknak ily kifoldozása különös jó alkalmat nyújt arra is, hogy az elegy-arányt kiigazítsuk, s szükség szerint oly fanemeket is megtelepítsünk, melyek nem fordulnak elő, s melyeknek megtele- pítése az erdőnek jövőbeli érdekében kívánatos.

Minden javításnál arra kell ügyelni, hogy

a javítások kellő időben, vagyis a fának a vágásokból való kitakarítása után legkésőbb egy évre eszközöltessenek;

oly helyeken, hol az újra erdősülés a talaj elsoványodása folytán nem sikerült, az eredeti fanemnél elégtelenebb fanemek — vetés vagy ültetés útján — telepítenek;

kisebb hézagok oly csemetékkel ültetessenek be, melyek a körül lévő csemetéknél nem gyengébbek.

A hézagok pótlásánál általában tulságos aggodalmaskodással járnak el; így például kipótolnak oly hézagokat is, melyek fölött a záródás még a rudasfa-kor elérése előtt megtörténik, s tehát a javítás alkalmával elültetett csemetéket már az első gyérités alkalmával ki kell szedni, ha ugyan már addig el nem pusztultak. E tekintetben tehát előrelátással kell eljárni, mi annyival szükségesebb, minél nagyobb a már meglévő és a pótlásul elültetendő csemeték nagysága közt a különbség. A növésben már előrehaladt fiatalosok közé gyors növésű fanemek csemetéi ültetendők, mert csak így lehet remélni, hogy ezek a többi még utólérik; vagy pedig lassu növésű fanemek telepítendők meg, mert ezek által legalább azt a czélt el lehet érni, hogy a talaj megvédtetik.

Az új ültetéseket és javításokat a következő ősszel vagy tavasszal szintén pótolni kell, még pedig oly módon, hogy valamennyi kivesszett csemete helyébe más ültetendő. E pótlásokat a lehető legnagyobb gonddal s mindig erőteljes csemetékkel kell eszközölni, s ha ez alkalommal a csemeték növését akadályozó gyomok találatnak azok eltávolítandók.

Az ültetvények kijavításánál sokkal nehezebb a vetések utánjavítása. Ebből a czélból ugyanis a vetésnek újból alkalmazása nem ajánlható, mert a talaj ép oly kevésbé fogékony a mag felvételére, mint a mily bizonytalan annak megítélése az első tavasszal, hogy a vetés utánpótlása valóban szükséges-e?

A javítás tehát csak a 2-ik vagy 3-ik évben, még pedig ültetés útján történhetik.

Mentől erőteljesebb és üdébb a talaj, annál gyorsabban megjelennek a füvek, gyomok és lágy fanemek a fiatal csemeték közt, s azokat növésükben akadályozzák, sőt elnyomják és kiszoritják. Ilyenmü veszélynek a lassu növésű fanemek csemetéi vannak leginkább kitéve, de a gyors növésűek is hasonlóan veszélyeztetve vannak, mert ezek (legnagyobb részben) napfényt kereső fanemek lévén, a beszorulás és beárnyazás folytán könnyebben elpusztulnak, mint a lassu növésű (árnytűrő) fanemek.

A csemetéknek a betolakodó gyomoktól való megvédeése czéljából kétségtelenül legczélszerűbb volna, ha azok mint a mezőgazdaságnál mindjárt első megjelenésük alkalmával kitépődnének, s ez által a fiatal csemeték nemcsak a károsításoktól óvatnának meg, hanem

növésükben hathatósan elősegítenének. (A legjobb példa erre az oly irtott erdőtalajon telepített ültetvény, mely a telepítés előtt csak egy évig használtatott mezőgazdaságilag s azután kapás növények tenyészése végett, még egypár évig felporhanyittatik).

Az erdőben azonban ilyenmü gyomlálási munkák nem teljesíthetők, s azért oly egyszerű munkálatokkal kell megelégednünk, melyek által a fiatal csemeték fejlődésének legnagyobb akadályai eltávolíthatnak. Ez pedig úgy érhető el, ha a füvet, gyomokat és lágy fanemeket annyiszor és addig vágjuk ki, míg csak a csemetéket növésükben már tetemesen nem akadályozhatják.

A vetéseket rendszerint már az első nyáron meg kell tisztítani a gyomoktól; ez ültetvényekben szintén szükségessé válhatik, ha ültetésre kis csemetéket használtunk, vagy ha a tarolástól a vágások újra erdősítéséig néhány év már eltelt. Fokozatos vágás mellett való (természetes) újraerdősülés esetében néha még a taroló vágás megkezdése előtt tisztítások válhatnak szükségessékké. A tisztítások megkezdésére tehát nem a fiatalosok kora, hanem állapota az irányadó, midőn t. i. a hivatlan vendégektől már szenvedni kezdenek.

Ezen első tisztítás alkalmával nemcsak a füvet és gyomokat, hanem a tuskó- és gyökérhajtásokat is el kell távolítani, valamint azokat a magról kelt csemetéket is, melyeket nem érdemes fentartani. A betolakodók ellen való ezen kiméretlen eljárás avval az előnnyel jár, hogy a leendő erdőnek jelenlegi állapota biztosan megítélhető, s a mennyiben utólagos pótlások és javítások szükségesek, azok teljesíthetők, mi ez időben még eredménnyel végezhető.

Midőn a kiújuló gyomok és cserjék a nevelendő csemetéket növekvésükben ismét akadályozni kezdik, akkor a tisztítást ismételve alkalmazni kell. Meglehet, hogy — nevezetesen vetéseknél — egy évben kétszer is kell a tisztítást végezni, de az is lehetséges, hogy csak két-három évben teljesítendő. Sokan akkor tartják a tisztítást szükségesnek, midőn a kivágandó anyag a megtartandó csemeték csucsát be kezdi árnyékolni. Ez által ha ismételtetik, megóvatnak ugyan a csemeték az elnyomástól, növekvésük azonban nem segítetik oly mértékben elő, mint midőn arról is gondoskodva van, hogy a csemeték oldalról se legyenek szorítva. Az ágaknak akadálytalan kifejlődése által a záródás hamarabb beáll, a gyomok és lágyfák hamarabb visszaszoríthatnak, s a tisztításokat hamarabb abba lehet hagyni.

Fennebb az volt ajánlva, hogy az első tisztítás alkalmával valamennyi betolakodó fanem teljesen eltávolíttassék; a további tisztításoknál azonban ott, hol más jobb eszköz nem áll rendelkezésre, vagy hol a könnyü beárnyalás a nevelendő csemetéknek inkább kedvez, mint árt, czélszerű a betolakodott fanemeknek magról vagy töről és gyökérből eredt hajtásait mindaddig bántatlanul hagyni, míg nem kezdenek ártalmasak lenni. Ez által kétféle előny érhető el: egyik a

növedék fokozása, a másik pedig az, hogy az erősebb beárnyalás által a gyomok korábban elnyomatnak.

Vetés, vagy természetes újra erdősítés útján keletkezett fiatalosokban a tisztítást nemcsak a lágy fanemekre, hanem a sűrűn álló csemete csoportokra is ki kell terjeszteni, hogy a meghagyott, erőteljesebb csemeték akadálytalanul fejlődhessenek. Túl sűrűn álló fiatalosoknak idején való mérsékelt ritkítása által növekvésük és ellenálló képességük tetemesen fokozható.

E tisztításokat mindaddig kell folytatni, míg csak a felnevelendő fanem vagy fanemek csemetéinek növekvése betolakodott fanemek által gátoltatik vagy korlátoztatik. A további tisztítások már az ugynevezett ritkítások (áterdölések) sorába tartoznak.

A tisztítás idejére vonatkozólag fennebb már említve volt, hogy azt mindannyiszor alkalmazni kellene, valahányszor a gyom a csemetékre ártalmassá kezd válni, a költségek miatt azonban csak kivételesen történhetik évenként kétszer. A tisztítást évenként rendszeren csak egyszer végezhetjük, mire — az eltávolítandó anyag természete szerint — a korai vagy késői nyári hónapok, illetve őszi hónapok választandók.

Ha csupán fűnemű gyomok távolítandók el, akkor erre legalkalmasabb a virágzás ideje. Ez által egyfelől a további elterjedés veszélye csökkenetetik, másfelől pedig a csemeték oly időben szabadítottatnak fel, midőn legerőteljesebb növekvésben vannak, s már félni sem kell attól, hogy a fű és gyom ugyanazon nyáron még egyszer akkorára nőjön, hogy a nagyobb csemetékre lényegesen káros legyen.

A szeder-cserjék igen veszélyesek a csemeték közt. Szaporodásuk legsikeresebben úgy akadályozható meg, ha a fiatal hajtások mindjárt első jelentkezésük alkalmával gyökerestől kivágatnak, ámbar az indáknak későbbi kivágása is csak ritkán mellőzhető. Az indák kivágására legalkalmasabb augusztus hó, mert a csemetéknek azonnal való szabad állásba helyezése ekkor kevésbé káros, mint a legnagyobb melegek idején, s azonkívül a csemeték fiatal hajtásai még a tél beállta előtt megfásodhatnak. A kivágással semmi esetre sem szabad a hó leeséséig késni, mert a hó által a szederindák és csemeték a talajra nyomtatnak s tavasszal azután a csemeték csak igen nehezen, vagy egyáltalában nem képesek újból felemelkedni. Ujabbán a kivágás helyett a szederindáknak letaposását ajánlják, ennek előnyösebb volta azonban még megvizsgálásra vár; de ha a letaposás alkalmaztatik, akkor is a szederindákat előbb le kell bonyolítani a csemetékéről s csak azután végezni a letaposást.

A hol kemény és lágy fanemek sarjai a csemetéket elnyomással fenyegetik, a sarjak kivágása őszi és a tél elejére halasztandó; evvel az az előny lesz elérve, hogy a kivágott faanyag jobban értékesíthető. A kivágás azonban csak erősebb és idősebb fiatalosokban halasztható, mert fiatalabb csemeték közt nem szabad a kivágandó anyag érté-

kére tekintettel lenni s ez esetben ily értéktelen sarjak kivágására augusztus hónap a legalkalmasabb idő.

A tisztításoknál általában a kivágandó anyag értékét soha sem szabad első sorban szem előtt tartani, mert a tisztítás a megmaradó csemeték s nem a kivágandó sarjak kedvéért történik.

A tisztítás kivitelénél oly eszközök használandók, melyek míg egyfelől a munka végzéséhez a legalkalmasabbak, másfelől a megmaradó csemetéknek legkevésbé ártanak. Fűnemű gyomok kivágására legcélszerűbb a sarló. Nagy sortávolságban ültetett csemeték közt vigyázó munkásoknak a kasza használata is megengedhető. Szederindák s más fás cserjék, valamint a tuskó és gyökérsarjak kaczorral legmegfelelőbben vágatnak ki. Mindezen munkálatoknál azonban jó felügyelet feltétlenül szükséges.

Magától értetik, hogy a kivágott értéktelen anyagot is ki kell hordani a fiatalosból. Legcélszerűbb a kihordott ily anyagot elégetni.

Minden tisztítás alkalmával a visszamaradó csemetéken netán mutatkozó ferde képződmények eltávolítandók; a nagyobb csemetéket mérsékelve annyira kell ágaitól megtisztítani, a mennyi az alattok és mellettök lévő kisebb csemeték jó tenyészéséhez, valamint a saját szabályos fejlődésükhöz szükséges. Minden további nyesés azonban gondosan mellőzendő, mert zöld galyaknak a levágása nemcsak a növekvést csökkenti, hanem a záródást is késlelteti, a csemetéket pedig gyakran maradandóan eltorzítja.

(To.) **Képes-e a szú az egészséges élő fában nagy pusztítást okozni?** E kérdés már sokszor foglalkoztatta az erdészeti köröket s mint e lapok olvasói emlékezhetnek, igen eltérő nézetekre adott alkalmat. Ujabban Lindemann tanár foglalkozott vele egy erdészeti gyűlésen Moszkvában; számos évi tapasztalatokra támaszkodva azon meggyőződésének adott kifejezést, hogy a szú az egészséges élő fát nem támadja meg oly mérvben, hogy ez által nagy pusztítást tegyen az erdőben. Ez értekezéssel foglalkozik az „Österreichische Forst-Zeitung“ ez évi 1. és 2. számában Guse, minthogy pedig e kérdés annyira fontos, hogy a megvilágításához hozzájáruló adatok az erdőgazda teljes érdeklődését megérdemlik, jó szolgálatot vélünk tenni akkor, a midőn Gusenak e tárgyban közölt cikkét e lapok olvasóival kivonatban közöljük. Czikkiró mindenekelőtt felemlíti, hogy Lindemann értekezésében az ismeretes nagyobb mérvű szúpusztításokat sorolja fel, m. p. igen nagy pusztítást vitt végbe a szú 1773—1778. évben a hannoveri- és braunschweigi harz hegységben, a mely alkalommal az elhalt fa eltakarítása és feldolgozása mintegy 3 millió tallérba került; 1835. évben a vinzensi tölgyest tette tönkre a szú; 1870. évben nagy szúpusztítás volt Magyar- és Csehországban s jelenleg Oroszországban a moszkvai, kalugai, orel, szmolenszki, pszkovi, witebszki, minszki stb. kormányzósági erdőkben pusztít s hogy minden ezen esetekben egyetlen egyszer sem lett, minden kétséget kizáróan,

bebizonyítva az, hogy a szú az egészséges élő fában is okozott volna kárt, hanem ellenkezőleg, ezen szúpusztításokat is, az illető erdők, — más okból származó (szélviharok, a megelőző években volt nagy szárazság, igen magasra emelkedő talajviz, mely a fák növekvését akadályozta stb.) — betegeskedése előzte meg s hogy hasonlóan nyilatkozott e tárgyban kivülrül Krutsch, Thiersch, Liebich, Linker és Wigmann, holott az ellenkezőt állították: Ratzeburg, Gmelin, Iller, Pfeil, Saxesen, azt t. i., hogy a szú, ha egyszer nagyon elszaporodik, nemcsak a betegeskedő, hanem az egészséges fát is megtámadja.

Lindemann továbbá azt mondja, hogy ez utóbbi szakírók, daczára annak, hogy vele ellenkező s így téves nézetet vallanak, nagy érdeemeket szereztek, mert kutatásaikkal sikerült némileg azon téves hitet megszüntetni, a mely egy időben már nagyon el volt terjedve, a mely szerint t. i. szú csakis az elhalt és bomlásnak induló fában talál táplálékot és maga a szú, ugyszólván ezen bomlási termékekből származik, tehát pusztításainak elejét venni senkinek sem áll hatalmában, holott tény az, hogy a szúpusztítás ellen legbiztosabb óvszer az erdőknek egészséges állapotban való tartása; ezt pedig az erdőgazda nagyon befolyásolhatja megfelelő fanevek választása, gondos telepítés és ápolás által. Ugyancsak Ratzeburg stb. író bebizonyította, hogy a sok betegeskedő fa még kiépülhetne, ha ezen állapotában a szú által meg nem támadtatnék.

Lindemann Moszkva környékén összesen 38 szúfajt talált, a melyeknek nagyobb részét számos éven át, a moszkvai parkban és a Petrovskij academia erdejében alkalma volt megfigyelni. Észleleteire támaszkodva azt állítja, hogy az egyes szúfajok életmódja egymástól eltérő s egyszersmind különböző igényeket támasztanak a táplálék iránt is. Vannak ugyanis oly szúk, a melyek egészséges és beteges fát egyaránt megtámadnak, ilyenek a *Xyleborus dispar* és *Scolytus, pruni*, mind a kettő gyümölcsfákon él, az utóbbi azonban a tölgy-, juhar- és szilfán is előfordul. Más fajta szúk csupán egészséges fán élőködnék és ezekből hármat ismer m. p. a *Phloeophthorus rhododactylus*, a *Carpoborus pilosus* és a *Cryphalus asperatus*-t, olyanokat tehát, a melyek nagy pusztítást eddig nem okoztak. Az általa megfigyelt valamennyi többi faj csak fekvő, vagy elhalt álló fán fordulnak elő, ezeket Lindemann csak kivételesen találta élő fákon s ez esetekben mindenkor be volt bizonyítható az, hogy az illető fa megelőzőleg már beteg volt. Több ily esetet sorol fel részletesen, ezeket azonban Guse nem tartja elegendőnek arra, hogy általuk a Ratzeburg stb. által felállított elmélet, mely szerint a szú csak a neki kiválóan kedvező körülmények között szaporodhatik el ugyan oly mérvben, hogy nagy pusztítást végezhesen, de ha egyszer elszaporodott, az önfentartási ösztön arra kényszeríti, hogy rendes táplálékot képező fekvő vagy beteges fák hiányában az egészséges fát is megtámadja.